

МУЗИКА АНТИЧНОСТІ

МУЗИКА АНТИЧНОСТІ: ЯКОЮ ВОНА БУЛА?

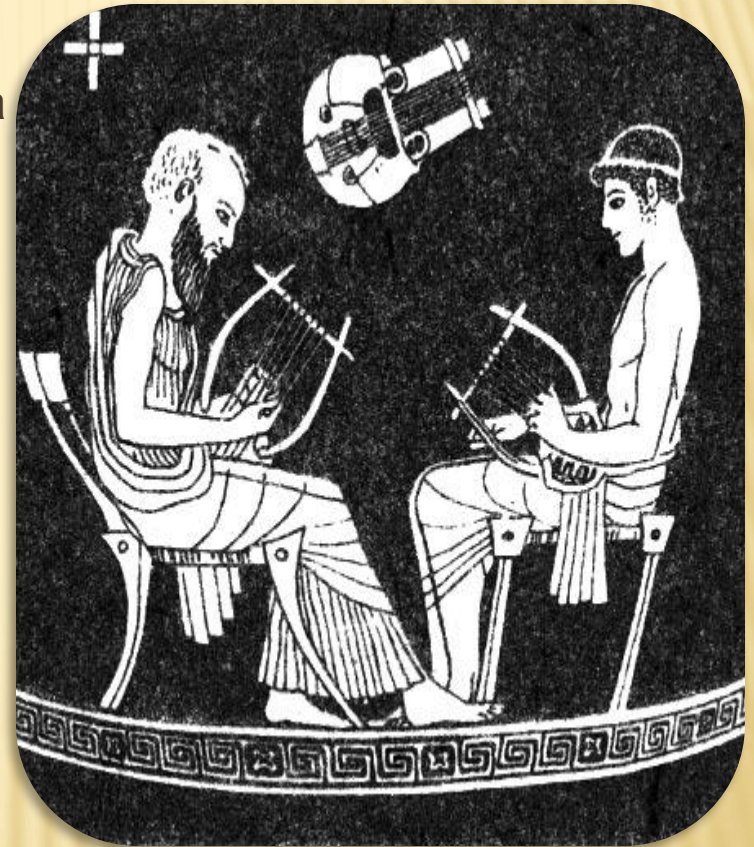
- Незважаючи на те, що від античної цивілізації збереглося неабияку наукову спадщину, що стосується музики, все ж пізнання того, що реально тоді відбувалося, як звучало і як сприймалося - неможливо. Якщо, звичайно, коли-небудь не винайдуть машину часу.

Гра на авлосі. Зображення на давньогрецькій кераміці

МУЗИКА АНТИЧНОСТІ: ЯКОЮ ВОНА БУЛА?

- В самі архаїчні часи визнавали магічну роль музики. Наприклад, на острові Крит була хорова пісня пеан, її вважали цілющою. (Пеан звали лікаря всіх богів, Пеан був також одним з епітетів Аполлона).
- Спів було тісно пов'язане з проріканням. Прорікання давалися музично - так було «переконливіше». Музикою була наповнена природа, з музикою були пов'язані міфологічні істоти (тритони трубили в раковину, сирени співали, заманюючи моряків на вірну смерть).
- Музика входила в обов'язкову освіту громадян, розвивалася теорія і філософія, проводилися змагання співаків (найпочесніші - піфійського гри). Жодна справа без пісні не обходилося, починаючи з застілля, весілля («О, Гомонай»), закінчуючи війнами (озброєний чоловік потребував пісні) і лікуванням хвороб.

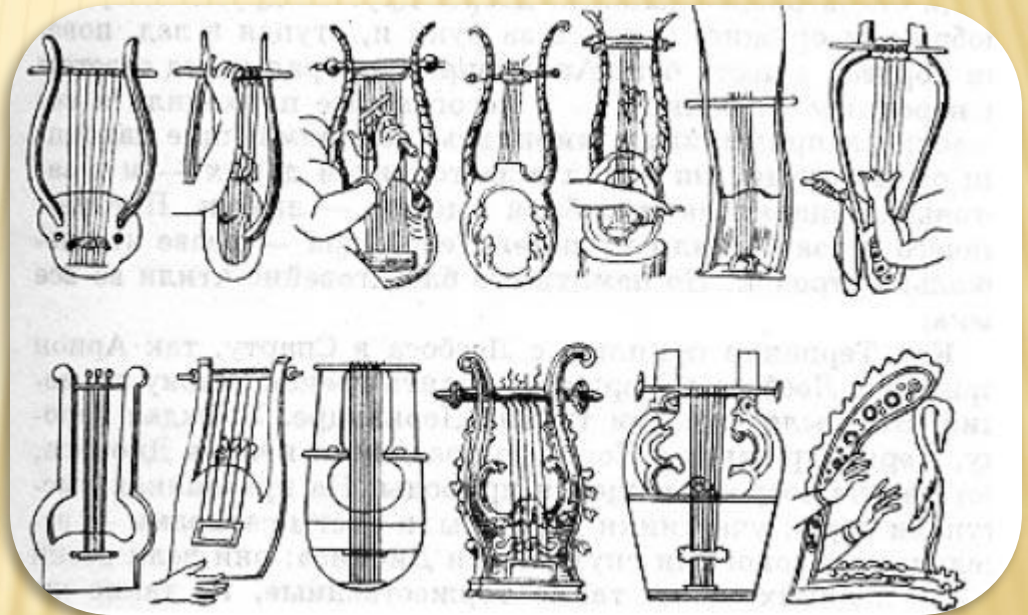

Греческая музыка. Музыка жертвенной процессии (по аттической чернофигурной амфоре из Вульчи, 6 в. до н. э.).

МУЗИКА АНТИЧНОСТІ: ЯКОЮ ВОНА БУЛА?

До дійшли до нас даними про відомих давньогрецьких музикантів слід додати Тиртея (VII ст. До н. Е., Афінянин, спеціально посланий у Спарту надихнути спартанців військовими піснями), Фалета (VII ст. До н. Е.) - Критського філософа (врятував своїми піснями Спарту від смуту, а також, за переказами, музикою зцілив від чуми ціле місто).

Музикантів-співаків було багато, і роль вони відігравали величезну. Передавалися пісні усно, згодом стародавні греки записували звуки за допомогою букв. А слово «гамма» - від грецької букви «гамма» (Г, γ).

МУЗИ

Слово «лірика» походить від слова «ліра» (музичний інструмент). Слово «музика» (а також слово «музей») - від слова «музи».

Музи - богині, покровительки мистецтв і наук. Музи зазнавали змін, але багатьом можуть бути знайомі імена: Талія, Терпсихора або Кліо.

АПОЛЛОН

У стародавніх греків існувало нерозривне єднання слова, музики і танцю, тому музи часто «взаимопересекающиеся». А керував музами, природно, бог на ім'я Аполлон, син Зевса. Його народження проголосили лебеді, заспівавши його нелебедіною піснею. Тобто вже було давним-давно відомо, що лебеді спочатку співають лебедину (тобто останню) пісню, потім - помирають. А ті лебеді і не подумали вмирати, вони заспівали «нелебедіную» лебедину пісню, і народився Аполлон.

У Аполлона було багато функцій і багато епітетів, один з найважливіших - керівник муз: Музагет або Мусагет. Священним деревом муз вважався лавр, звідси лавровий вінок, яким нагороджували переможців. У Ігоря Стравінського є балет «Аполлон Мусагет», сюжет - про народження Аполлона і його першому знайомстві з музами. Ім'я Аполлон плавно перейшло в космічну еру (серія американських космічних кораблів), стало смішливо-прозивним для «красивого чоловіка», часто згадується в літературі: «*Або для вас Аполлон Бельведерський / Гірше пічного горщика?*» (М. Некрасов «Залізниця»).

ТРАГЕДІЯ

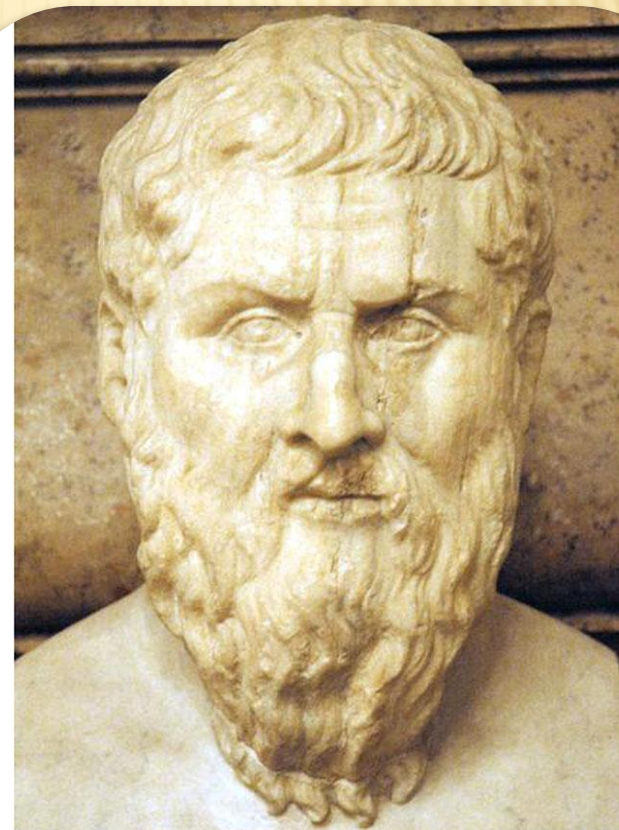
- Якщо відкрити книги найбільших трагіків Есхіла, Софокла та Евріпіда, можна зустріти найважливіше «дійова особа» - хор. Хор представляв народ, коментував те, що відбувається, висловлюючи загальну мораль того часу. І висловлював він це не тільки словесно, а й музично. Це було чи спів, або мелодекламація.
- Сама трагедія виросла з культу бога Діоніса (він же в латинському варіанті - Бахус) і буквально перекладається як «*пісня козлів*». Козел - найважливіший «учасник» культу бога Діоніса. *«Діонісизм означає звільнення безмежного потягу, вибух неприборканої динаміки тваринної і божественної природи; тому в діонісійського хорі людина з'являється в образі сатира, зверху - бог, знизу - козел»*. (К.Г. Юнг, «Психологічні типи»).

Хор сатиров. Античная ваза. Музей в Неаполе

ПЛАТОН І АРИСТОТЕЛЬ

- **Платон** (428 або 427 до н. Е. - 348 або 347 до н. Е.) Висунув вчення про етос - якесь об'єднання політики, етики та музики. В ідеальній державі за Платоном музика грає найважливішу роль у вихованні. Платон навіть визначив музичні лади на свій смак, відкидаючи ті, які «носять жалібний і розслабляючий характер».
- Розвинув вчення **Аристотель** (учень Платона). Він вважав, що музика потрібна заради виховання, заради очищення і лише в останню чергу - заради розваги. Музика формує моральність - наполягав Аристотель. Що б він сказав, прослухавши деякі перли з російської естради?
- **Аристоксен** (360 до н. Е.) Був учнем Аристотеля, відомі його роботи «Елементи ритміки» і «Елементи гармоніки». Загальну теорію музики підсумував олександрійський учений Клавдій Птолемей.

Платон

РИМ

- Про розвиток музичного мистецтва в Стародавньому Римі судити дещо важче, ніж про характер музики в Стародавній Греції. Але музична життя було надзвичайно інтенсивною, вона також супроводжувала будь-які прояви людського життя - від піднесених до самих повсякденних.
- Відомий випадок з Юлієм Цезарем, який побачив у сні пастуха, який грає на сопілці. Несподівано до пастуха приєдналися військові сурмачі. Цезар прокинувся і вимовив знамените: «Жереб кинуто!» (Тобто він вирішив перейти Рубікон).
- Відомий багатьом імператор Нерон виступав як співак. Безжальний і жорстокий володар Риму сильно нервував перед своїми музичними виступами. А коли астрологи передбачили Нерону, що він буде скинутий, той відповів: «прогодувати ремеслом», маючи на увазі гру на кіфарі.
- Наставала нова епоха - епоха християнства. Наступала і нова епоха в музиці.